

Програм заштиту ученика од насиља

Школа је у обавези да свим ученицима осигура безбедне и оптималне услове за несметан боравак и рад, као и заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања. Сви облици насиља, злостављања и занемаривања деце, којима се угрожава или нарушава физички, психички и морални интегритет личности детета, представљају повреду једног од основних права детета наведених у *Конвенцији Уједињених нација о правима детета*, а то је право на живот, опстанак и развој.

- Одредбе Конвенције односе се на заштиту детета од :

- физичког и менталног насиља, злоупотребе и занемаривања (члан 19);
- свих облика сексуалног злостављања и искоришћавања (члан 34);
- отмице и трговине децом (члан 35);
- свих других облика искоришћавања (експлоатације) штетних по било који вид дететове добробити (члан 36);
- нехуманих и понижавајућих поступака и кажњавања (члан 37).

Насиље се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства ученика.

Насиље може бити у оквиру вршњачких односа, као и односа наставник/ученик, који укључују одговорност, поверење и моћ.

Насиље је вишедимензионална појава и може имати различите форме :

- **Физичко насиље** се односи на понашање које доводи до стварног или потенцијалног телесног повређивања ученика. Примери физичког насиља су : ударање, шутирање, гурање, шамарање, чупање, дављење, бацање, гађање, напад оружјем, паљење.
- **Емоционално / психолошко насиље** односи се на оно понашање које доводи до трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства ученика. Емоционално насиље и злостављање обухвата поступке којима се врши омаловажавање, етикетирање, игнорисање, вређање, уцењивање, називање погрдним именима, оговарање, подсмевање, исмејавање, неприхватање, изнуђивање, манипулисање, претња, застрашивање, ограничавање кретања ученика, као и други облици непријатељског понашања,
- **Социјално насиље** представљају искључивање из групе и дискриминација. Односи се на следеће облике понашања : одвајање ученика од других на основу различитости, довођење у позицију неправедности и неједнакости, изолацију, недружење, игнорисање и неприхватање по било ком основу.
- **Сексуално насиље и злоупотреба** ученика подразумева њихово укључивање у сексуалну активност коју она не схватају у потпуности, за коју нису развојно дорасла (не прихватају је, нису у стању да се са њом сагласе) и која има за циљ да пружи уживање или задовољни потребе друге особе.
- **Електронско насиље** коришћењем информационих технологија: поруке послате електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, веб-сајта, четовањем, укључивањем у форуме и сл.
- **Злоупотреба** ученика представља све оно што појединци и институције чине или не чине, а што директно утиче или индиректно шкоди ученицима или им смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи их у немоћан, неправедан и завистан положај у односу на појединце и школу.
- **Занемаривање и немарно поступање** представљају случајеве пропуштања школе или појединца да обезбеде услове за правилан развој ученика у свим областима, што, у противном, може нарушити његово здравље, физички, ментални, духовни, морални и друштвени развој. Занемаривање представља и пропуст родитеља, усвојоца или стараоца, односно друге особе која је преузела одговорност или обавезу да негује дете/ученика, да обезбеди услове за развој.
- **Експлоатација** ученика односи се на њихов рад у корист других особа и/или школе. Ове активности имају за последицу нарушавање физичког или менталног здравља, као и моралног, социјалног и емоционалног развоја ученика.

Програмом заштите обезбеђује се заштита ученика у свим ситуацијама. Интерес ученика је примаран у односу на интересе одраслих који учествују у животу и раду школе. У процесу заштите ученика неопходно је обезбедити поверљивост података и заштиту права на приватност.

Програм заштите се односи на све ученике у школи, без обзира на пол, узраст, породични статус, етничко порекло и било које друге социјалне или индивидуалне карактеристике ученика (боју коже, језик, вероисповест, националност, способности и специфичности ученика).

Учешће ученика се обезбеђује тако што благовремено и континуирано добијају сва потребна обавештења, што им се пружа могућност да изразе своје мишљење у свим фазама процеса заштите и то на начин који одговара њиховом узрасту и разумевању ситуације.

Полазећи од става да се свако насиље над ученицима може спречити, важно је да школа креира климу у којој се :

- Учи, развија и негује култура понашања и уважавања личности;
- Не толерише насиље;
- Не ћути у вези са насиљем;
- Развија одговорност свих;
- Сви који имају сазнање о насиљу обавезују се на поступање.

У оквиру Програма заштите ученика од насиља, школа , у складу са специфичностима рада и окружења, планира, спроводи и прати ефекте превентивних активности.

Превентивне активности школа креира у складу са анализом стања и увидом у присутност насиља у својој средини, а на основу :

- учесталости инцидентних ситуација и броја пријава насиља;
- заступљености различитих врста насиља;
- броја повреда;
- сигурности објекта, дворишта и сл.

Да би интервенција у заштити ученика била планирана и реализована на најбољи начин, неопходно је узети у обзир следеће критеријуме :

- да ли се насиље дешава или постоји сумња на насиље;
- где се дешава – да ли се дешава у школи или ван ње;
- ко су учесници/актери насиља, злостављања и занемаривања;
- облик и интензитет насиља, злостављања и занемаривања;

У складу са проценом нивоа ризика и законском регулативом, доноси се одлука о начину реаговања :

- случај се решава у школи;
- случај решава школа у сарадњи са другим релевантним установама;
- случај се прослеђује надлежним службама.

Свака особа која има сазнање о насиљу, злостављању и занемаривању обавезна је да реагује.

Интервентне активности су могуће у следећим ситуацијама:

- У случајевима насиља или сумње да се насиље дешава МЕЂУ УЧЕНИЦИМА.
- У случајевима када је ученик изложен насиљу или постоји сумња да је ученик изложен насиљу од стране ОДРАСЛЕ особе ЗАПОСЛЕНЕ у школи.
- У случајевима када је ученик изложен насиљу или постоји сумња да је ученик изложен насиљу од стране ОДРАСЛЕ особе која НИЈЕ ЗАПОСЛЕНА у школи.

Запослени у школи (разредни старешина, стручна служба, директор) у обавези су да воде евиденцију о појави насиља.

Тим за заштиту ученика од насиља прикупља евиденцију о случајевима насиља који захтевају његово укључивање.

Документација треба да се чува на сигурном месту, како би се обезбедила поверљивост података.

Чланови Тима за заштиту ученика од насиља :

1. Оливера К. Милићевић , координатор
2. Татјана Вјештица, директор
3. Мирјана Бојанић, педагог
4. Наташа Радовић Вујовић, секретар школе
5. , наставник
7. , наставник
8. , СР
9. , ШО
- 10., УП